

De uitslagen van alle tests worden aan het eind van de twee dagen met de patient besproken, en de verwijzer ontvangt een volledig rapport met eventuele aanbevelingen voor behandeling.

Op deze manier wordt bij meer dan 75% van de patiënten een diagnose gesteld, een veel hoger percentage dan in de literatuur genoemd wordt.

Hierna volgde een verhaal van Wim Boersma waarin hij het publiek trachtte te overtuigen van de klinische toepasbaarheid van biomarkers bij pneumonien en COPD. Op geleide van het pro-calcitonine (PCT), kan bijvoorbeeld bij patiënten met CAP en mogelijk ook bij een AE-COPD het antibiotisch beleid bepaald worden. Ook nieuwe biomarkers kwamen aan de orde, waaronder het p-ANP (pro-atrial

natriuretic peptide, Co-peptine en Pro-adrenomedulline. De klinische toepasbaarheid hiervan is op dit moment nog niet volledig uitgezocht.

Menno van der Eerden verzorgde de afsluitende presentatie, over het zorgwekkende klinische beeld van neutropene koorts en consolidaties op de thoraxfoto. Hoewel er in deze patiëntengroep een groot aantal oorzaken voor deze radiologische afwijkingen kunnen zijn (drug-induced, ARDS, OP, etc) staan infectieuze oorzaken hierbij op de voorgrond. Met name bij hematologische maligniteiten is de kans op een pneumonie zeer groot. Bij neutropene patiënten met langdurige, niet goed op antibiotica reagerende koorts moet men vanzelfsprekend bedacht zijn op een schimmelinfectie. De behandeling

van *Aspergillus fumigatus* infecties bij de neutropene patiënt werd besproken, waarbij benadrukt werd dat het van groot belang is lang genoeg door te behandelen; in ieder geval tot het verdwijnen van de consolidaties op de foto.

De dag werd afgesloten met een gezellige borrel en de belofte dat dit weliswaar het eerste, maar zeker niet het laatste longinfectieziekten symposium zal zijn. Terugkijkend op een leuke en leerzame dag, verheugen ondergetekenden zich nu al op de volgende keer.

Laurien Oswald
Josje Altenburg
AIOS Longziekten Medisch Centrum Alkmaar

Verslag Topic ILD

22 en 23 april 2010 te Maastricht

Op een dag werd ik benaderd of ik niet wilde deelnemen aan een Topic interstiële longziekten te Maastricht en dat er maar een beperkt aantal longartsen zich zouden kunnen inschrijven. Nou, daar had ik wel oren naar, meldde ik. Een week later werd ik opnieuw gevraagd: er is nu nog één plaats vrij, wat ik nu wilde. Nou, de beslissing was snel genomen, want een Topic onder leiding van prof. Marjolein Drent zag ik wel zitten, temeer daar je er eigenlijk niet genoeg over kunt horen en bijscholen.

Uiteindelijk bleek de groep deelnemers te bestaan uit een klein clubje longartsen (10 x) waarvan een deel in opleiding. Een aantal personen kwam van verre en werd door de ondersteunende firma Glaxo ontvaard om 's avonds voor de cursus reeds naar Maastricht te komen voor een verblijf in het naastliggende hotel, zodat men de ochtend zelf op tijd aanwezig zou kunnen zijn.

De eerste ochtend werden we door prof. Drent (Marjolein) en de ondersteunende firma Glaxo in naam van mevrouw Bax en de heer Verket met koffie ontvangen.

Hierbij werden wij geïnformeerd door Marjolein over de inhoud van het uitgebreide programma verdeeld over 3 dagen.

Allereerst werd een voordracht gehouden door de dr. Marius van Kroonenburgh, nucleair geneeskundige verbonden aan het MUMC en lid van het ILD care team, over de PET-scan en sarcoidose. Er werd stilgestaan bij de verschillen tussen spect/CT en PET/CT en daarnaast werd duidelijk dat er verschillende positron-emitters konden worden toegediend en gemeten worden met de PET-scan voor diverse uiteenlopende doeleinden. In studieverband zal er nog veel uitgezocht moeten worden omtrent de aanvullende betekenis van de PET bij sarcoidose. Wel is duidelijk dat er opvallend vaak activiteit ook elders in het lichaam wordt vastgesteld bij sarcoidose dan eerder werd verondersteld.

Nadien sprak prof. dr. Johnny Verschakelen, hoogleraar radiologie aan de Katholieke Universiteit Leuven en kliniekhoofd verantwoordelijk voor de thoraxradiologie in het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg

te Leuven, over de interstiële longaandoeningen en de beelden verkregen met de HRCT. Hierbij werd allereerst stil gestaan bij de anatomische opbouw van de long op o.a. lobulus niveau, waarna duidelijk begrijpelijker gesproken kon worden over de diverse afwijkingen en aandoeningen waargenomen met behulp van de HRCT.

De volgende sessie werd gehouden door mevrouw Dr. Kitty Linssen, Medisch Microbioloog ook verbonden aan het MUMC, over de cytologie van de broncho-alveolaire lavage (BAL). In het MUMC is dat zo geregeld dat de bewerking en analyse van BAL-vloeistof wordt uitgevoerd op het laboratorium van de Medische Microbiologie, indien nodig wordt er nog materiaal naar het pathologisch anatomisch lab gestuurd. Als deelnemers van de cursus waren wij zeer onder indruk van de voordracht en de kennis omtrent de cytologie bij de BAL van deze microbioloog. Zij is dan ook gepromoveerd op een onderzoek waar de BAL centraal stond. Op de website van de WASOGBAL 2011 (WASOG: World Association of Sarcoidosis and other Granulomatous

diseases; www.wasog.org) is een atlas te vinden gemaakt door Kitty Linssen: zie www.wasogbal2011.nl onder BAL).

Daarbij kwam ook een aantal aspecten omtrent infectieuze aandoeningen waargenomen d.m.v. de BAL aan de orde. Hierbij werd een zeer zinvol schema gehanteerd (celverdeling in de BAL), hetgeen is gepubliceerd in *ILD care today* (ook te lezen via de internetsite www.ildcare.eu).

Na een aangename lunch, goed verzorgd door de ondersteunende firma, kon er fris gestart worden met het middagprogramma. De deelnemers waren enigszins verheugd dat er tijdens deze lunch geen alcoholische versnaperingen werden geserveerd; dit om de alertheid tijdens het middagprogramma te kunnen blijven garanderen.

In de middag werd de groep in tweeën gesplitst, zodat beide excellent konden genieten van de topic en halverwege werd er uiteraard gewisseld. Eén groep ging zich bezig houden met PET-scan afbeeldingen bij sarcoidose.

Er werd gevraagd om deze te beschrijven en bespraken hoe de consequenties van de bevindingen te interpreteren. Het discussiëren over de PET-scan en de bevindingen hiervan was een zeer zinvolle aangelegenheid. Uitgebreid werd aandacht besteed hoe deze PET eventueel bij vragen vanuit de kliniek bij de sarcoidose kan worden ingezet. Daarnaast kwamen in de discussie ook bevindingen omtrent de oncologie en andere infectieuze aandoeningen ruim aan bod.

De tweede groep ging zich bezig houden met HRCT beelden onder het toezien van prof. Verschakelen.

Dit resulteerde in bijzonder goede conclusies mede door het onderwijs van de ochtend daarvoor. Voor mij werd alles ineens heel veel duidelijker en gemakkelijker om te beschrijven, zelfs nadat ik al eerdere andere cursussen omtrent de ILD had gevolgd. Nu hopen dat dit zo voort gezet kan worden in de praktijk.

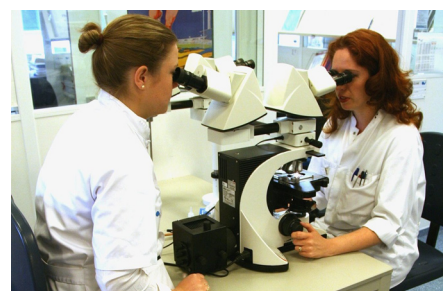
De middag werd afgesloten op een zonnig terras met een heerlijk Maastrichts biertje waar we allen van genoten. 's Avonds werd er in een restaurant, gelokaliseerd naast een jachthaventje aan de Maas bij Maastricht, een diner met culinaire hoogstandjes en voortreffelijke wijnen genuttigd.

De volgende dag werd enigszins gewijzigd aangezien prof. Sharma uit Los Angeles, Professor of Medicine aan de Keck School of Medicine aan de Universiteit van Zuid California, Los Angeles, helaas niet aanwezig kon zijn. De vulkaan op IJsland had ook hier letterlijk roet in het eten gegooit; het vliegverkeer in Europa was aldus deels lam gelegd. Vanuit Los Angeles heeft hij zijn spijt uitgesproken dat hij er niet kon zijn en ons succes gewenst. Marjolein Drent heeft hem vervangen.

Alle deelnemers hadden zelf ook een casus van te voren moeten inleveren om uiteindelijk deze te bespreken. Deze werden doorgespit onder het toezien van Marjolein Drent, waarbij we weer de nuttige tips hoorden en bleek zelfs dat er ook

foute conclusies waren omtrent de gepresenteerde casus. Zeer leerzaam wederom.

Aan het eind van de ochtend konden wij in de keuken van het microbiologisch laboratorium kijken alwaar de BAL werd beoordeeld.

Het werd mij duidelijk hoe moeilijk het is om deze lavagepatronen te kunnen beoordelen wanneer je dit onvoldoende doet. Bijzonder om het op deze manier te hebben mogen aanschouwen.

De cursus werd aan het begin van de middag afgesloten door Marjolein Drent waarbij zij hartelijk bedankt werd namens de deelnemers voor haar inzet. Tevens werden de medeorganisatoren van de firma Glaxo bedankt voor de ondersteuning.

Al met al vond ik het een bijzonder instructief en leerzaam programma mede dankzij een keur aan goede sprekers. Aldus een aanrader voor een ieder die extra geïnteresseerd is in de interstiële longaandoeningen om zo'n topic te volgen.

Christiaan Meek, longarts,
Rotterdam/Dirksland